

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Sjötorps förskola + fritidshem

Läsår 2023/2024

**Antagen
Mariestad
2023-10-13**

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor Sjötorps förskola och fritidshem
Datum för antagande:	2023-10-13
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Sjötorps förskola och fritidshem
Giltighetstid:	Läsåret 2023–2024
Tidpunkt för aktualisering:	2024
Dokumentansvarig:	Rektor Monika Olsson, Kajsa-Stina Helmersson

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

- **Plan**
Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

Policy

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1. Syfte.....	5
1.2. Ansvar.....	5
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	5
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	5
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	6
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	6
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	8
3.1 Metod/kartläggning	8
3.2 Kränkande behandling.....	8
3.3 Sexuella trakasserier	9
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier.....	10
3.5 Planerade åtgärder för läsåret	11
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	12
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	12
4.2 Medarbetares delaktighet.....	12
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet	12
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	12
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever	12
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev	13
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	14
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	15
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	16
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	16
6. Referenser	16
7. Bilagor.....	17
7.1 Definitioner.....	17
7.2 Lagstiftning och styrdokument	19
7.3 Anmälningskyldighet	20

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Sjötörps förskola och fritidshems plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor förskola/skola ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på förskolan/fritidshemmet	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Fritidshemmet: Tema: Jag, Du, Vi tillsammans Temaveckor då vi jobbar med värdegrundsfrågor.	Ja
Förskolan: Arbeta med värdegrundsfrågor i samband med "Nissebrevet". En dag i veckan arbetar de äldsta barnen med värdegrundsarbete.	Ja
Gemensamma kvällsmöten, förskola och fritidshem, där vi diskuterar organisation och samsyn.	Nej
Vara medvetna förebilder i vardagen.	Ja
Fritidsråd	Ja
Trygghetssamtal	Ja
Säkerställa att vikarier får information om gällande rutiner.	Ja
Säkerställa att all berörd personal har kunskap om enskilda barns behov.	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Inga kränkningar/diskrimineringar har anmälts/dokumenterats på enheten.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Analys av det fokuserade arbetet som gjordes under förra läsåret

Värdegrundsarbete

Det kommer nya barn till gruppen då och då vilket gör att det ständigt är ett pågående aktivt arbete. Sedan åldras och utvecklas barnen hela tiden och det förekommer nya typer av kränkningar och konflikter. De äldre barnen har en eller två gånger i veckan arbetat med materialet Kanin och Igelkott som behandlar värdegrundsfrågor och hur vi är mot varandra.

Fritidshemmet har i början på höstterminen haft tema Jag Du Vi tillsammans med aktiviteter som stärker det enskilda barnet men också många gemensamma aktiviteter, Samarbetsövningar/ lekar. Vilket har gjort att barnen lärt känna varandra mer och acceptansen för olikheter har ökat. Vi har på roliga sätt jobbat med värdegrundsfrågor genom drama, böcker, film mm. Detta har mynnat ut i en kompastavla. Barnen har blivit bekvämare med varandra och de leker bra tillsammans. Barnen har lärt sig att lösa fler småkonflikter själva med hjälp av kompastavlan.

Fritidshemmet har jobbat aktivt med barns delaktighet och inflytande i tema: ”min aktivitet”. Barnen har bestämt och genomfört aktiviteter, själva eller med hjälp av kompis eller pedagog. Men även i fritidsråd, trygghetssamtal och i den vardagliga verksamheten.

Gemensamma möten

Planerade gemensamma månadsmöten har genomförts men med få pedagoger närvarande på grund av hög sjukfrånvaro. Vi har inte haft någon regelbunden samverkan med fritidshemmet enligt plan. De äldsta förskolebarnen har ätit mellanmål på fritidshemmet vid flertal tillfällen under vårterminen. Det har då och då skett spontan samverkan men vi behöver bli bättre på detta, både planerat och spontant.

Medvetna förebilder i vardagen

Vi har valt att fortsätta dela in barnen i grupper. Vi upplever att man som pedagog har större chans att se varje barn och ev. kränkningar som kan uppstå. Vi tänker på att vara närvarande både utomhus och inomhus. Vi uppmärksammar och pratar om hur man känner och att man har rätt till sitt personliga utrymme. ex. om ett barn pussar/kramar ett annat barn som inte vill.

Ger barnen positiv feedback, uppmuntra barnen till att vara en snäll kompis.

Beskrivning av det främjande arbetet

På fritidshemmet inleds varje läsår med temaveckor, ”Jag, du, vi, tillsammans”, för att alla ska bli trygga, våga visa eller säga ifrån när/om man känner sig obekvämt med något i sin omgivning. I temat behandlas hur man ska vara mot varandra både rent allmänt men också i stunder där något inträffat som skulle kunna upplevas kränkande. Situationer kan också användas för att prata om eller dramatisera vid ett senare tillfälle. Vi pratar alltid också med den som blivit utsatt. Detta ligger sedan till grund för allt arbete under läsåret.

I temat har vi också många gruppstärkande aktiviteter som lekar, skapande mm. för att skapa trygghet och vi-känsla. En övning som används kallas ”Fyra hörn” där barnen får fyra alternativ att ta ställning till hur man skulle agera i en händelse. Efteråt diskuteras barnens ställningstaganden.

Vi arbetar aktivt för att lära barnen att man får säga ifrån, säga stopp, när man inte känner sig bekväm, till exempel vid pussar och kramar. Att alla har rätt till integritet. Allt material som finns på förskolan och fritidshemmet används av alla barn. Pedagoger uppmuntrar alltid till en variation av lekar, spel, diskussioner och andra aktiviteter och benämner aldrig något som kill-/tjejsaker. Alla samtal om att killar eller tjejer skulle vara bättre än den andra stävjas direkt.

I samhället finns olika etniciteter representerade vilket innebär att det är en naturlig del i barnens vardag. Rådande förhållningssätt hos pedagoger är nyfikenhet och intresse för andra kulturer samt att olikheter berikar. Eventuella diskussioner eller negativa påståenden bemöts direkt med samtal om allas lika värde.

När barn finns i grupperna med annan religion eller trosuppfattning är ämnet mer aktuellt och då förs samtal om religionsfrihet. Pedagogerna visar intresse för och ger exempel på olika typer av tro för att utvidga barnens kunnande och förklarar till exempel varför barn serveras annan mat på grund av tro.

Det inkluderande arbetssättet som råder på förskolan och fritidshemmet innebär att varje barn bemöts utifrån sina specifika förutsättningar. Pedagogerna pratar om och förklarar varför något eller några barn kanske behöver bemötas på olika sätt, att några kan ha särskilda behov som behöver bli tillgodosedda på annat sätt för att kunna fungera i vardagen.

Rådande förhållningssätt hos pedagoger är att alla uppmuntras att vara sig själv, som man vill. Eventuella diskussioner eller negativa påståenden bemöts direkt med samtal om allas lika värde. Alla barn på förskolan och fritidshemmet använder allt material utan förbehåll och i lekar skapas olika typer av familjekonstellationer på ett självklart sätt. Pedagogerna använder sig av barnlitteratur som behandlar sexuell läggning för samtalsunderlag och för att uppmuntra och ge förutsättningar att fortsätta vara fri i tanken.

Pedagogerna använder orden yngre och äldre istället för små och stora. Vi uppmuntrar de barn som är äldre till att prata med alla barn oavsett om man har ett verbalt språk eller inte.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Genom observationer av utbildningen med reflektion och diskussion i arbetslaget samt med hjälp av analys från föregående års plan mot diskriminering och kränkande behandling har kartläggning av risker och hinder i verksamheten genomförts.

Eleverna på fritidshemmet har enskilda trygghetssamtal och svarar på en trygghetsenkät.

Pedagogerna samtalar med barnen och eleverna, både enskilt och i grupp, och lyssnar och tar deras ord och upplevelser på allvar.

Pedagoger har daglig kontakt med vårdnadshavare och uppmuntrar dem att meddela om de har funderingar kring vad barnen berättar om sina upplevelser på förskolan och fritidshemmet.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäckts
<p><i>Kränkande behandling</i> Risk för kränkande behandling kan finnas när många barn vistas tillsammans. Exempelvis kan det handla om att barn vill ha samma material och att de då använder ett kränkande beteende</p>	<p>Risk för kränkande behandling kan finnas när många barn vistas tillsammans på en plats, där utrymmet är begränsat. Risken förstärks om barnen inte delas in i mindre grupper samt där det inte finns vuxna närvarande i leken.</p>

<p>mot varandra antingen verbalt eller genom kroppsspråk.</p> <p>Ett annat exempel kan vara att barn reagerar på att de blir avbrutna när de pratar. Där kan det uppstå kränkningar från båda håll, den som avbryter genom att avbryta och den som blir avbruten genom att bli arg och säga något kränkande tillbaka.</p>	<p>Kartläggningen visar att det antagligen föreligger större risk för att kränkningar kan ske utomhus på grund av att där har vi vuxna inte full insyn hela tiden. Fritidshemmets barn förväntas kunna gå ut själva till viss del på eftermiddagen, då finns risk för att kränkningar kan ske eftersom det då inte finns någon pedagog där som kan stötta vid behov. Förskolans äldsta barn får gå ut själva en kort stund på förmiddagen i väntan på att resterande barn blir färdigklädda och kommer ut med pedagog.</p>
---	--

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Sexuella trakasserier</i></p> <p>Kartläggning visar att det inte föreligger några risker för sexuella trakasserier på förskolan eller fritidshemmet.</p>	<p>Barnens ålder på förskolan påverkar deras förståelse. Enligt lag måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier.</p> <p>På Fritidshemmet behöver pedagogerna vara vaksamma på språkbruk bland eleverna.</p>

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Kön</i></p> <p>Att identifieras och/eller kritiserats utifrån sitt kön.</p> <p>Bristande självkänsla kopplad till könstillhörighet.</p>	<p>Risk föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Känsla av utanförskap.</p>	<p>Barn och elever kan på olika sätt uppleva att deras könsidentitet inte stämmer överens med de normer och förväntningar som är knutna till biologiska kön. Barn, vårdnadshavare eller personal kan förmedla förväntningar på eller ha nedlåtande åsikter om hur ett barn vill uttrycka sin identitet.</p>
<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Kommentarer om hudfärg, tal/uttal, matkultur eller kläder.</p>	<p>Risk föreligger i större utsträckning om barnen/eleverna inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>Kommentarer om barns eller vårdnadshavares val av kost, kläder och attribut kopplat till religion eller annan trosuppfattning.</p>	<p>Risk föreligger i större utsträckning om barnen/eleverna inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.</p>
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Utanförskap om miljön ute och inne är inte anpassade efter barnens behov.</p>	<p>En osynlig funktionsnedsättning kan innebära att behoven inte uppmärksammas av alla som vistas i förskolan/ fritidshemmet.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Kommentarer om enskilda familjemedlemmars sexuella läggning.</p>	<p>Barn, vårdnadshavare eller personal kan indirekt förmedla förväntningar på eller ha stereotypa åsikter om sexuell läggning. Även litteratur förmedlar förväntningar om normer både på ett direkt och indirekt sätt.</p>
<p><i>Ålder</i></p> <p>Känsla av utanförskap och förminskning. Bristande självkänsla kopplat till ålder istället för kunnande.</p>	<p>Ålder på barn/elever kan vara allt för styrande i indelning av grupper eller regler i stället för att utgå från mognad, intresse och kunnande.</p>

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på förskolan/fritidshemmet	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Tydligare samverkan förskola och fritidshem, både spontant och planerat.	Hösten 2023 och under hela läsåret.	Vi har ny avdelning, Ekan, där äldre förskolebarn och fritidshemselever går tillsammans. Detta skapar mer samverkan då de delar utrymme och kan ta del av varandras undervisning/utforskande. Införa planerade aktiviteter tillsammans när fritidshemseleverna kommer tillbaka från skolan.	Alla pedagoger
Planerade förebyggande åtgärder på förskolan/fritidshemmet	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Regelbundna diskussioner om förhållnings- och arbetssätt på avdelningsmöten där både förskola och fritidshem deltar.	Hösten 2023 och under hela läsåret.	Dagordning, mötesstruktur, dokumentation av beslut.	Alla pedagoger

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Barnen/eleverna görs delaktiga i framtagandet av planen mot diskriminering och kränkande behandling genom trygghetssamtal med de äldre barnen och observation av de yngre barnen samt dagliga samtal där de berättar och ger sina synpunkter om trygga lekmiljöer. Eventuella konflikter, specifika situationer eller handlingar kan bearbetas genom till exempel dockteater. Pedagogerna är lyhörda för barns olika uttryckssätt och tolkar dessa så att alla barn kan komma till tals. Barnens åsikter och synpunkter samlas in och beaktas i pedagogernas egna reflektioner kring det främjande och förebyggande arbetet. Fritidshemmets elever görs även delaktiga i fritidsråd.

4.2 Medarbetares delaktighet

Alla som arbetar på förskolan och fritidshemmet pedagoger, kök- och städpersonal informeras muntligt i kostråd att planen för diskriminering och kränkande behandling finns, vart den finns och att den gäller alla som arbetar i verksamheten. Planen finns utskrivna att tillgå för kök- och städpersonal samt vikarier. Pedagogerna är tydliga med att allas synpunkter och tankar är viktiga att få med i arbetet med att motverka diskriminering och kränkande behandling samt ansvarar för att dessa tankar och synpunkter kommer med i planen.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Vårdnadshavare görs delaktiga i framtagandet av planen genom att åsikter och synpunkter från samtal, dagliga och strukturerade, beaktas. Information om arbetet med planen mot diskriminering och kränkande behandling förmedlas genom föräldramöten, inskolning, utvecklingssamtal och genom daglig kontakt. Planen finns att läsa på förskolans hemsida. Pedagogerna uppmuntrar vårdnadshavare att komma med synpunkter i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling exempelvis genom föräldraenkäten.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevs pedagoger.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/ information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/arbetslag

6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna (utifrån mognad)	Pedagog
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barn/elevs vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/ information av/ om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna /sexuella trakasserierna och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) /elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna /sexuella trakasserierna	Rektor

5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter barn/elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera avdelningschef för grundskola/avdelningschef för förskola och pedagogisk omsorg

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera avdelningschef för grundskola/avdelningschef för förskola och pedagogisk omsorg

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera avdelningschef för grundskola/avdelningschef för förskola och pedagogisk omsorg

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

---

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet. Service, support och stöd i arbetet/Självservice, blanketter och mallar/Självservice och blanketter/Utbildningsförvaltningens blanketter.